

glasilo delovne organizacije tovarne obutve

**Peko** tržič

## POGLED NA LETO 1988

V preteklem letu smo izdelali 3.867.120 parov obutve, 331.528 parov manj kot leta 1987. Izvozili smo 2.482.712 parov obutve, 47.178 parov več, na vzhodna tržišča 560.332 parov, na zahodna 1.922.380 parov. Na vsakih 1000 izdelanih parov obutve smo izvozili kar 642 parov. Vrednost izvoza je 40.158.421 dolarjev, 1.639.425 dolarjev več kot leta 1987, na konvertibilna tržišča smo prodali za 29.668.648 dolarjev, na klinirška za 10.489.773 dolarjev. Vrednost prodaje na konvertibilnem tržišču je za 5.528.997 dolarjev večja od nakupov. V poslovalni-

cah trgovske mreže smo prodali 4.039.366 parov, 221.958 parov manj kot leta 1987.

Poprečni čisti osebni dohodek za 182 ur je znašal v Peku 536.572 din, leta 1987 211.256 din.

Nismo se zmotili pri napovedovanju vsega slabega za leto 1988. Napovedali smo prej manj težav kot preveč. Izredno visoka inflacija je napolnila gospodarski prostor kot gosta, dušljiva megla. Išče mo pravo pot, tavamo, bolje, da bi prej pregnali meglo.

V Peku smo želeli pospešiti vrtenje vrtiljaka, na katerem se vozi naše

poslovanje. Uspešni smo bili manj kot smo želeli. Ne zavedamo se še vsi, da je to ključ vhodnih vrat v uspešnejše poslovanje. Večino nalog, ki pospešujejo vrtenje, prenašamo v letošnje leto. Še podrobneje jih moramo razgraditi, opremiti z imeni in časi.

Vse leto smo s skrajnimi napori in visokimi stroški poravnavali naše obveznosti. Tudi donosnost naše prodaje je vse slabša. S prodajnimi cenami ne moremo kriti izrednega porasta cen materialov. Zaradi tega je skrajni čas, da se z vso resnostjo spoprime mo tu-

di s stroški in s tem nekoliko omilimo vpliv porasta vhodnih cen.

Med poslovnimi premiki v pravi smeri velja omeniti izboljšanje kvalitete izdelkov in doslednejše izpolnjevanje dogovorov s kupci naših izdelkov. V kratkem bo znan obračun preteklega leta. Prav gotovo ne bo razveseljiv. S planom za leto 1989 se bomo morali dogovoriti za učinkovitejšo delo.

Član KPO za planiranje, ekonom., org. in finance  
Edvard Košnjek,  
dipl. ing.

## Uresničevanje zakona o podjetjih

Zakon o podjetjih je sprejela Skupščina SFRJ na seji Zveznega zbora 29. 12., objavljen je bil v Uradnem listu 31. 12. 1988 in velja s 1. 1. 1989.

O novostih, ki jih zakon prinaša, smo že pisali, o uresničevanju zakona pa je preuranjeno govoriti, saj je določen za uskladitev organiziranosti kar triletni rok.

V delovni organizaciji je že oblikovana delovna skupina, ki bo pripravila osnutek statuta na podlagi novega zakona. Z novo organiziranostjo delovne organizacije ne bomo čakali do konca roka, pretirano pa tudi ne bomo hiteli. Počakali bomo še na opredelitve, tolmačenja in mnenja raznih strokovnih delavcev, ki delajo na tem področju, kot predvidevamo,

pa se bomo o tem odločali v drugi polovici leta, da bomo pričeli z organiziranostjo po novem s pričetkom prihodnjega leta.

Glede same odločitve o organiziranosti v enovito delovno organizacijo za TOZD s sedežem v Trziču ni ovir, vprašljiva je le odločitev, kakšna organizacija skupnega poslovanja bo najprimernejša za TOZD Budućnost, ki je v svojem poslovanju dovolj samostojna, dovolj velika in prostorsko oddaljena. O povezanosti v nadaljnjem poslovanju se bomo odločili skupno, z organiziranjem v obliko, sprejemljivo za vse dele Peka, tudi za delavce te temeljne organizacije.

## Priznanje



## Delovno tekmovanje

Z zaključkom jubilejnega leta je bilo zaključeno tudi delovno tekmovanje, razpisano 12. aprila lani z namenom da bi z doseženimi rezultati prispevali k praznovanju pomembne obletnice.

Rezultati tekmovanja so zaključeni le za Mrežo, za proizvodne in režijske enote bodo znani kasneje.

Prvo mesto v tretjem tekmovalnem obdobju sta dosegli poslovalnici MURSKA SOBOTA in SPLIT II. z 950 točkami, tretje mesto pa je z 925 točkami dosegla poslovalnica UMAG. Njim pripada nagrada.

Nadaljnja razvrstitev pa je:

Sežana	900 točk
Prijepolje	895 točk
Beograd II., Dubrovnik, Kula	850 točk
Titograd II.	825 točk
Beltinci	820 točk
Šibenik	815 točk
Titovo Velenje, Sremska Mitrovica in Titograd I.	800 točk

Rezultate razvrstitve za vsa tri tekmovalna obdobja bomo objavili prihodnjič.

## Novo v proizvodnji obutve

O spremembah v montažnih oddelkih in šivalnici 512 smo že pisali, danes lahko povemo več podrobnosti. Elaborat OPTIMALIZACIJA PROIZVODNJE je namreč izdelan. O njem so razpravljali na zasedanju skupnega delavskega sveta, predstavitev projekta pa bo tudi osrednja točka na zborih delavcev v tozdu Obutev.

Elaborat vsebuje kadrovske projekti. Ta je pokazal kakšne so potrebe po novem in kolikšni so kadrovske viški. Izdelani so spiski in razporeditve za delavce, ki bodo ostali v montažnih oddelkih. Za vse tako imenovane »viške« bodo predlagane razporeditve.

Tisti, ki izpolnjujejo pogoje za upokožitev bodo upokoženi. Če bodo obstajali pogoji, bomo za tiste, ki jim manjka le nekaj let »leta dokupili«. Starejši delavci z izkušnjami bodo razporejeni v vzorčno delavnico, kjer bo povečan obseg dela zaradi »butične« izdelave unikatov in vzorcev.

Še nekaj vmesnih poti je, ki jih bomo skušali rešiti čim bolj zadovoljivo.

Delavci, ki ne bodo ostali v montažah, bodo po predhodnih razgovorih in testiranju predlagani za dela v šivalnici. V tromesečnih tečajih, ki bodo organizirani v delovni organizaciji, se bodo usposobili tudi za najzahtevnejša dela.

Obseg proizvodnje v »novih« montažnih oddelkih bo v sezoni jesen—zima 1440 parov, za sezono pomlad—poletje pa v oddelkih po 1560 parov, v oddelku 521 1920 parov dnevno. V tem oddelku bo drugačen program in nekaj več delavcev. Kapacitetam primerne bodo tudi preureditve, transportne linije bodo krajše in pomaknjene na sredino. V finišu bodo bistveno boljši pogoji dela, ker bo finiš na vozičkih, zaloge v oddelku bodo manjše. Obsegu proizvodnje primerno bo tudi število delavcev, v posameznem oddelku približno 52. Vodja oddelka bo za dve liniji, mojster pa na vsaki liniji in finišu.

Proizvodni program ostaja enak, poudarek pa bo na kvaliteti. Finiš bo približno tak kot v oddelku 524.

Projekt optimalizacije temelji še na ostalih nalogah. Bistveno prispeva krajši cikel proizvodnje od prireza do kartona, zmanjša se šte-

vilo polizdelkov. Proizvodni cikel se skrajša:

1. Z izločanjem kooperantov zgornjih delov, kjer je cikel bistveno daljši.

2. Z novo organizacijo se proizvodnja odvija bolj tekoče (krajši cikel prirezovalnica — šivalnica — sekalnica) saj bo natančno določeno koliko časa je določen artikel lahko v oddelku.

V oddelkih 522 in 523 bodo novi trakovi, transportni vozički bodo samo za 250 parov, kar pomeni, da se bo moralo trak obrniti šestkrat v eni izmeni. Prav tako bo manjše število vozičkov v finišu, kar je pogoj, da se mora proizvodnja v oddelku zaključiti v enem dnevu.

Vse navedeno prispeva k znižanju zaloge v montažnih oddelkih, kar je tudi pglavni cilj optimalizacije.

Produktivnost se bistveno ne bo povečala, ker je z uvajanjem dodatnih del večji poudarek na kvaliteti. V oblikah nagrajevanja bodo uporabljene izkušnje iz oddelka 524.

Delavci, ki bodo prerazporejeni in seveda usposobljeni za dela v šivalnici bodo zapolnili prosta delovna mesta na obstoječih trakovih v šivalnici 512. Če bo število delavcev večje, bo ena linija obratovala v dveh izmenah. V izmenskem delu bodo predvsem tisti, ki želijo delati tako, morda zaradi izmeničnega varstva otrok ali kaj podobnega. Ugotovljamo namreč, da je kar precej takih, ki jim je všeč delo ali samo popoldne ali pa v dveh izmenah, pa naj bo vzrok tak ali drugačen.

S prerazporeditvijo kapacitet v šivalnico bodo usklajene potrebe šivalnice — montaže skoraj v celoti. Tako naj bi sešili vse zgornje dele doma. Šivanje zgornjih delov pri kooperantih je postalo namreč predrago, ker niso pripravljene financirati zalog v proizvodnji.

Vse kar je navedeno imenujemo PRVA FAZA OPTIMALIZACIJE PROIZVODNJE, ki se bo začela marca letos v zgornji etaži (oddelka 522 in 523) in aprila v oddelkih 521 in 520. Montaža opreme bo predvidoma, prva med prvomajskimi prazniki, druga (520 in 521) pa med kolektivnim dopustom.

## Prostorske spremembe

Druga faza optimalizacije se bo začela s preselitvijo montažnih oddelkov v skladišča gotove obutve in obratno, ter sekalnico v skladišča materiala.

Skladiščni prostori so primernejši za proizvodnjo, ker so stropi višji in je zato dana možnost za vgraditev prezračevalnih naprav. Stavba bo tako v celoti »tovarna obutve« (razvoj, prirezovalnica, šivalnica, sekalnica, montaže) in nadomestilo za LOKO.

## Novogradnja

Loka je sicer še vedno aktualna, le z drugačno vsebino. Od raziskav je odvisno ali bo to širitev orodjarne ali pa povsem nova dejavnost, vsekakor pa bo moral biti program dohodkovno zanimiv.

## Spremembe tudi v Benediktu

Projekt se v prvotno predvidenem obsegu ne more realizirati (novogradnja za dvakrat večje število delovnih mest). Za enak ali nekoliko večji obseg proizvodnje bomo iskali rešitev oziroma primernejše prostore skupaj s predstavniki družbenopolitične skupnosti. V mislih imamo sredstva za skladnejši razvoj manj razvitih območij, tako da ne bi obremenjevali naših skromnih sredstev za investicije. V primeru takih ugodnosti bi načrto-

vali tudi novogradnjo vendar v manjšem obsegu kot so bili prvotni načrti.

## Ormož

Načrtovana negativna stopnja zaposlovanja bo imela določen vpliv tudi v obratu Ormož. Delavcem je treba seveda najprej zagotoviti, da bodo lahko dosegali primerne rezultate. Režija v obratu se bo morala usposobiti do take mere, da bo obvladovala proizvodnjo. Nove delavce bomo zaposlovali le v višini fluktuacije in če bodo zahtevale tehnološke potrebe.

## Nov program

Za Budućnost se pripravljala program »MOKASINKA PEKO«, od športne do najkvalitetnejše iz ševrojev z usnjenimi podplati, kar pomeni trgu ponuditi nekaj česar doslej ni bilo.

Pripravljajo se poizkusi in delajo analize ter ekonomski izračuni, ki bodo pokazali ali je prava smer finančnega učinka.

Organiziran bo poseben oddelek z deloma novo opremo. V kombinaciji z delom na domu bi bila dnevna proizvodnja 600 do 700 parov mokasink.

V razgovorih z Rockportom se razmišlja o novih programih, ponovni uvedbi ženskega in uvajanja novih moških programov.



Benedikt: enak obseg proizvodnje



e 191100741

## Dogodki v Trbovljah

## Stroški vedno večji, denarja vse manj

Kakšnih posebnih sprememb v organiziranosti in delu za obrat Trbovlje ne bo, razen to, da od 1. januarja ni več temeljna organizacija, ampak obrat v tozdu Obutev.

Nič posebnega bi rekli do nedavnega. Dogodki zadnjih dni so pritegnili pozornost.

Če sledimo dogodkom, se je začelo dan po izplačilu prvega dela osebnega dohodka. Delavci so zahtevali izredni sestanek in izpostavili svoje zahteve:

— prenizki osebni dohodki tudi za veliko nadurnega dela

— osebni dohodek se ne more deliti v dva dela, ker še v celoti ne zadošča za normalne pogoje

— povečati vrednost minut, najnižji OD pri normalnem učinku (100 %) 540.000 din oziroma povečanje obračunskih osnov za 40 % in zmanjšanje indeksnega razmerja

— prispevki iz OD (prispevne stopnje) so preveliki in se morajo znižati

Sestanku 13. januarja sta iz matične tovarne prisostvovala predsednik KPO in predsednik konference osnovnih organizacij. Predsednik KPO je zbranim povedal, da ni možnosti tako velikega povečanja obračunskih osnov, da se prispevne stopnje izračunane na dan prvega izplačila, dokončne za obračun pa veljajo na dan drugega izplačila to je 26. januarja. Sestanek je bil zaključen z zahtevo, da se stvari uredijo do ponedeljka 23. januarja, ko naj bi bil naslednji zbor.

17. januarja je v Trbovljah zasedal delavski svet in v celoti podprl zahteve zbora delavcev.

Med tem časom, to je od prvega do drugega zbora je KPO razpravljala o dogodkih in zahtevah z vso resnostjo in predlagala:

— 25 % povečanje obračunskih osnov od 1. januarja kot skrajno možnost gledano na poslovne rezultate in ocene.

— Razmerje delitve OD v dveh delih naj se spremeni iz 50:50 na 70:30 (30 % v povprečju znašajo odbitki — posojila).

— Najnižji OD nikakor ne more biti 540.000 (100 %) ker za tako povečanje ni pogojev.

Izredni zbor ni bil 23. ampak 24. januarja ob 12. uri za dopoldansko in ob 14. uri za popoldansko izmeno. Na prvem so bili delavci iz prve izmene na drugem pa kar večina iz obeh izmen.

Predsednik KPO se je trudil da bi razumel delavce, ki so pod vedno večjim udarom življenjskih stroškov, toda kaj ko pa je naš proizvod pod udarom trga, kakšnih posebnih ugodnosti pa naša branža ni deležna. Pojasnil je, da je 40 % povišanje nemogoče, ker bi nas tako precenjevanje pripeljalo v še težjo situacijo. Vsi napori so usmerjeni k enotnemu cilju to je:

SKRAJŠATI ČAS OD NABAVE DO PRODAJE

DOSEČI VIŠJE CENE V IZVOZU

IZLOČATI IZDELKE Z MANJŠO DONOSNOSTJO.

Pri znižanju indeksnega razmerja bi strokovni delavci sledili ponudbam drugje. Pri izplačilu OD v dveh delih se spreminja razmerje v 70:30. Da bi za bolniške izostanke izračunavali nadomestila po osnovi zadnjega meseca pred nastankom, je stvar izpeljave, oziroma sprejema začasnega sklepa, dokler v samoupravnih aktih ne spremenimo določil.

Začela se je razprava z vprašanji.

Pri izračunu OD prikazati osnovo 100 % brez predvide-

ne točke in ne na 184 ur, ker jih ni v vsakem mesecu toliko.

— Priprava za proizvodnjo se mora izboljšati

— Režije je preveč in ni dovolj učinkovita

— Avtokontrola se ne izvaja tako kot je treba, ker tudi navodila niso enotna

— Normiranje ni izvedeno tako, da bi bilo realno

— S takimi nizkimi osebnimi dohodki se ne da normalno preživeti

— Kolikor ni možno večje povečanje naj se poveča za 15 % od 6—17 grupe.

Predsednik sindikata je povedal za nekatere akcije, ki so že v teku:

— normiranje in priprava proizvodnje se bo rešilo na sestanku 26. januarja

— doseči cilj, ki smo ga zapisali v LPS že lani, to je največ 5 % zaostajanje OD za republiškim povprečjem

— v analitskem oddelku pripravljajo primernejše metode nagrajevanja za vodilne delavce

— ne sme biti problem prikaza izračuna OD po 100 % osnovi

— iskati rešitve za zmanjšanje in večjo učinkovitost režije, predvsem pa vpeljati pojem ODGOVORNOSTI.

Predsednik osnovne organizacije sindikata Trbovlje je po razpravi zbrane vprašal, ali so za sprejem takih pogojev, kot jih je povedal predsednik KPO. Odgovor je bil odločen NE. Ker ni bil dosežen sporazum, je bil predlagan 20-minutni odmor in ob 14. uri nadaljevanje zbora za drugo izmeno.

V nadaljevanju zbora so bili skoraj vsi, le nekaj jih je odšlo domov.

Predsednik KPO je ponovno rotiral naj pri zahtevah upoštevajo zaskrbljujoče stanje v Peku in gospodarstvu nasploh, ker živimo v času, ko je vsak pri svojem delu najbolj potreben. Trg je neizprosno. Prekinitvev dela ima lahko drastične posledice. Izgubiti dobro ime v današnjih razmerah je lahko usodno.

Delavke so zatrjevale, da ne zahtevajo preveč, vedno so bile, so in bodo pripravljene zagrabit čim je treba, le dati jim je treba več. Opozorile so tudi na slabe medsebojne odnose, ki se še zaostrujejo predvsem takrat, kadar ni dela.

Zahtevke in nepopustljivost na eni, možnosti na drugi strani: ustanovitev stavkovnega odbora? Dilema ali bodo delegati na jutrišnjem zasedanju skupnega delavskega sveta dovolj prepričljivi in znali povedati, da »kompromis« ni sklenjen?

Nalogo in zadolžitev so dobili. Naslednji dan po zasedanju bodo, — za obe izmeni povedali, kakšna je bila odločitev ostalih delegatov. Če bo sprejeto drugače, kako naprejš?

Naslednji dan je zasedal skupni delavski svet. Problematika v šivalnici Trbovlje je bila dodatna točka dnevnega reda. Delegati iz Trbovelj so člane delavskega sveta seznanili z zahtevami in zaključki izrednega zbora. Treba je povedati še to, da so se dopoldne pred zasedanjem sestali tudi izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata in dali podporo zahtevam delavcev iz Trbovelj ter predlagali sporazumen način rešitve, pri povečanju obračunskih osnov pa naj ne bi šli preko možnosti.

Izid glasovanja je bil v prid 25 % povečanja obračunskih osnov od 1. januarja. Delegati iz Trbovelj so glasovali proti, kakor je zahteval sklep zbora.

V četrtek je bil ponovno zbor delavcev ob 13.30 za obe izmeni. Delegati skupnega delavskega sveta so poročali,

(Nadaljevanje na 4. strani)



Zboru so prisostvovali prav vsi

(Nadaljevanje s 3. strani)

da so njihove zahteve sprejete, razen seveda povečanja OD za 40 %, z zagotovitvijo, da se mesečno ugotavlja maksimalna možnost povečanja, da zaostanek za republiškim povprečjem ne bi bil še večji.

Kaj bi rekli o razpletu dogodkov. Delavci v Trbovljah niso zahtevali nekaj, kar bi hoteli doseči za vsako ceno. V to so jih prisilile razmere. Življenjski stroški presega

njihove zmožnosti. Usnjarsko predelovalna industrija je obremenjena več kot zmore, osebni dohodki delavcev v branži zaostajajo za ostalimi, zato je to tudi plat zvona branže. Sindikalni aktivisti so prevzeli zadolžitev, da o problemih razpravljajo tako občinski kot tudi republiški sindikat. Zahteve so tudi za zmanjšanje prispevnih stopenj, oziroma razbremenitev proizvodnje in osebnega dohodka.

Z avtokontrolo na račun kvalitete zaposlujejo preveč režijskih delavcev, ki jih sprejemamo tudi od zunaj. Toda, kako naj izrazimo svojo nemoč. Morda s »štrajkom«, za kar pa vemo, da nam ne bo prineslo nič dobrega.

Delavke šivalnice 512

## — MI ODGOVARJAMO

Na podlagi podatkov v elaboratu OPTIMALIZACIJA izhaja možnost, da se organizira dodatno delo v šivalnici 512 na dveh trakovih v dveh izmenah. Najprej pa je seveda treba zapolniti sedanji manjko. Taka je bila tudi obrazložitev na zboru delavcev.

Takoimenovani kadrovski del elaborata je še v obdelavi, preverjanju in ugotavljanju koliko delavcev in delavk bo ostalo za premostitve oziroma usposabljanje za dela v šivalnici. Vse kaže da bo število le-teh manjše kot je bilo predvideno, ker je treba zapolniti prosta mesta tudi v proizvodnji vzporednih dejavnosti. Šele ob dokončnem številu se bomo odločali ali je racionalno organizirati usposabljanje. Nesporno je in to vemo, da je treba izdelati čimveč zgornjih delov doma, ker je od količine izdelanih zgornjih delov odvisna količina izdelanih parov v montažah. Delo v dveh izmenah bo, če bodo zato pogoji, ne pa za vsako ceno.

Odgovorni smo trdno prepričani, da bo poslovanje Peka uspešno le, če bomo sposobni proizvajati modno in kvalitetno obutev, to pa pomeni tudi manjše serije, manjšo proizvodnjo in več različnih del in premostitev. To je treba na primeren način upoštevati pri določanju norm, da bo delavka, ki večkrat menja delo v enakem položaju kot tista, ki dela »standardne serije«.

Če so pripombe dane po normalni poti in če temeljijo na argumentih so obravnavane. Prav gotovo pa ne morejo biti vse upoštevane, povedati pa je treba zakaj ne.

Osebni dohodki so nizki, to vemo vsi. Sedanja višina je največ kar je mogoče razdeliti. Naš osnovni in prednostni cilj je več ustvariti in ob uspešni izpolnitvi nalog razširiti prostor za OD.

V OPTIMALIZACIJO bo seveda treba tudi investirati, toda bistveno manj kot pričakujemo od učinkov. Ti naj bi bili tri in pol krat večji od vloženega denarja. Da Loka ne gre v realizacijo je poglaviti vzrok finančna nemoč. Poudarjam pa, da oblikujemo take predloge, ki temeljijo na največjem možnem povečanju ustvarjenega dohodka. (Odgovor je pripravil predsednik KPO).

## Brskamo po arhivu



Ribničani so bili vedno ponosni na svojega rojaka Petra Kozina. Njegovo ime je tudi na spominskem obeležju v parku pred gradom v Ribnici.



Nekaj minut po končanem zboru pa so bili vsi na delu

## VI VPRAŠUJETE

Z dnem 30. 1. 1989 je bil v oddelku 512 zbor delavcev. Predsednik KPO Franc Grašič nas je seznanil z optimalizacijo in reorganizacijo v montažnih oddelkih in našem oddelku. Prvič smo bili seznanjeni s tem, da dva trakova začneta dvoziemensko delo. Žal pa na to temo ni bilo niti enega vprašanja, razen mučna tišina, kjer se je vsak zase spraševal, kje je dezinformacija. Mogoče s strani KPO ali naših nadrejenih, ki so nam dajali drugačne razlage. Videz je dajal vtis zadovoljstva, mogoče celo nezanimanja, v resnici pa ni tako.

Že smo delale v dve izmeni. Sprejeli so delavke z Jesenic in jim omogočili prevoz, ki ni poceni. Geslo je bilo čimveč zgornjih delov. Vendar, za koliko časa in kaj je ostalo od tega? Nekvaliteta, režijski delavci. Ni bilo sedaj ravno tako? Verjetno. Eno je teorija, drugo je praksa.

Naročila izgleda niso količinska, zato se delo hitro menja. Na posameznih fazah ga je zelo malo ali nič. Zato prihaja do presedanja delavk in s tem tudi do nedoseganja norm. Poostrena je kvaliteta, minut je malo, vmes so še manjkajoči okraski, zadrge ipd., ki zavirajo proizvodnjo. Tudi tehnološka priprava se večkrat odraža s pomanjklivostmi. Ko so določeni artikli v proizvodnji, prihaja do popravkov. Fizično delo je premalo vrednoteno in vprašanje je, koliko časa bo proizvodnja še kos neproizvodnji. Zavedamo se, da smo tu zato da delamo. Zato nas tudi marsikatera stvar boli in spravlja v nezadovoljstvo. Člani delavskega sveta, izvršnega odbora ipd. večkrat prihajajo s sestankov z ugotovitvami, da naše pripombe niso upoštevane. Razvija se nezaupanje v vodstvo, ki pa se najbolj izraža na plačilni dan in po njem. Osebni dohodki so premajhni. V ospredju je prispevna stopnja, ki je najvišja v Sloveniji. Na drugi strani pa so osebni dohodki še daleč pod republiškim povprečjem. Ogromna sredstva odvajamo za nerazvite, čeprav tudi sami sodimo mednje. Naši OD se povečajo za 25 %, občinski za 50 %. Zakaj se ne namenja več denarja za osebni dohodek? Bo morda ostalo kaj denarja od projekta »LOKA« ali bo vsega pospravila optimalizacija?



## Srečanje štipendistov

## Pred odločitvijo

Za štipendiste, ki letos končujejo 4. letnik pete stopnje usmerjenega izobraževanja je bilo organizirano srečanje, da bi spoznali delovno organizacijo, možnosti zaposlitve. Med njimi je bila tudi SAŠA GALIČIČ, dijakinja 4. letnika ekonomske srednje šole v Kranju.



Vsi štipendisti, ki v letošnjem šolskem letu končujemo V. zahtevnostno stopnjo šolanja, smo se zbrali na razgovoru. Odgovorni delavci so nas seznanili s kadrovskimi potrebami delovne organizacije.

Tov. Tomo Zupan nam je razložil proizvodni program tovarne in poslovanje v preteklem letu, kar se mi je zdelo izredno zanimivo.

Seznani smo se z razpisom štipendij za leto 1989/90, ki je zelo obsežen, saj zajema kar 79 štipendij.

Sama sem dijakinja SŠEDU Kranj in študij mislim nadaljevati na visoki šoli za organizacijo dela. Kako se bo odločilo ostalih 21 štipendistov ne vem, saj so dijaki različnih šol. Nekaj se jih bo takoj zaposlilo, ostali pa bomo nadaljevali s študijem.

Za popestritev razgovora so nam pripravili še ogled diapozitivov iz kolesarskega popotovanja po Skandinaviji Gregorja Štefeta.

## Izobraževanje ob delu

Na srednji tekstilni, obutveni in gumarski šoli v Kranju je zaključil šolanje ZDRAVKO MARIČ iz oddelka kontrole kakovosti.

Na Univerzi Edvarda Kardelja, Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, VTOZD kemija in kemijska tehnologija na smeri usnjarsko predelovalne tehnologije je zaključil I. stopnjo višješolskega študija VINKO STUDEN iz vlivalnice PUR.

Na Srednji družboslovni ekonomski šoli Nova Gorica je končal šolo za trgovinske poslovodje JANEZ ŽNIDARŠIČ iz poslovalnice Postojna.

Čestitamo!

## Skladišča ni več

Ni še dolgo tega, le nekaj let nazaj, ko so delegati zbora združenega dela občine Trzič razpravljali ali je »sušilnica Runo« objekt take vrednosti, da bi bil zgodovinsko zaščiten. Teža let ga je le preveč obremenila, nevarnost je bila, da se objekt poruši. Na prostoru kjer je bila sušilnica bo še vedno deponija za materiale, ki so lahko zunaj.

Trasa nove ceste je speljana tod mimo, zato bo treba čimprej dokončno določiti namen uporabe zemljišča. Za enkrat bo to parkirni prostor.

## Novoletno srečanje

Upokojenci se radi vračajo v delovno organizacijo, kjer so preživeli pravzaprav najboljši del življenja, oziroma ustvarjalni del. Na vsakoletnih novoletnih srečanjih se zberejo skoraj vsi, kako tudi ne, ko pa je to edina prilika za srečanje z bivšimi sodelavci in klepet o doživetjih v tovarni.

Iz naše delovne organizacije je 636 upokojencev iz matične tovarne in 92 iz Mreže.

Naša dobra znanka »upokojenka NADA« nam je poslala prispevek o letošnjem srečanju upokojencev.

*Leto 1988 smo preživeli,  
zaradi težav in inflacije nismo bili preveč veseli,  
a srečni dočakali smo spet tisti dan,  
ki za upokojence v tovarni obutve PEKO je izbran.*

*Dobro s hrustljavim bederčkom ste nas pogostili,  
zraven žganje, čaj in dobro vince smo pili,  
dobili smo denar — rudarja v dar  
in za nameček še prekrasen koledar.*

*Res lepo smo se imeli,  
ker nam lepe pesmi pevke in pevci zbora PEKO so zapeli,  
saj najlepša je slovenska pesem, ki privre iz srca,  
pozabljene so vse tegobe in leta kar jih človek v tovarni  
pregara.*

*Zven kitare — iz Jelendola simpatični pevski duet,  
pričaral nam je trenutke sreče naših mladih let,  
marsikatera solza utrnula se je na skrivaj,  
saj pesem o materi in mrtvem sinu —  
urnila nam grenak spomin na grozote vojne je tedaj.*

*Poklonili vam nismo v zahvalo šopek cvetja,  
a srce naše napolnili ste z lepoto občutenega petja,  
v zahvalo naj vam bo naš pozdrav,  
z željo,  
naj še dolgo razlega se vaša pesem preko slovenskih dobav.*

*Pevkam in pevcem ter vodstvu PEKA in vsem zaposlenim v  
tovarni,  
iskrena hvala za vso pozornost, ki ste nam jo izkazali,  
želimo v letu 1989 vam zdravja in pri delu najboljši uspeh,  
naj vam pričarajo dobri rezultati dela —  
dober zaslužek in zadovoljen nasmeh.*

SREČNO V LETU 1989 VAM V IMENU VSEH  
UPOKOJENCEV  
ŽELI

UPOKOJENKA »NADA«

Draga neznanka Nada! Pristrčna hvala za prispevek. Vaše prijetne verze smo kar pogrešali. Če se nam že nočete predstaviti, nam bolj pogosto kaj napišite. Pristrčen pozdrav

Urednica

## 3 možnosti

Z mini anketo, ki smo jo napravili, da bi se ženske odločile za kaj naj bodo porabljena sredstva namenjena za obdaritev ob osmem marcu.

Znesek za posameznico je tako nizek, da bi bilo težko izbrati primerno darilo. Dali smo vam tri variante, kam sredstva naložiti, da bodo najbolj v korist. Največ se jih je odločilo za nabavo novih aparatov v porodnišnici, nekaj manj za akcijo ISKRICA V ŽALOSTNIH OČEH, še manj pa za dializni aparat in ultra zvok v bolnici.

Sindikata bo tako imel lažjo nalogo. Kar je malo za posameznika, je kar precej za izvedbo humane akcije.

## Še vedno smo tukaj

Več kot leto dni je že minilo od zadnjih prispevkov o alkoholizmu v našem glasilu. Torej bi nam težko kdo očital, da vas vedno znova posiljujemo s to temo.

Mogoče bi se še dalj časa ne oglasili, če ne bi bila za nami skupščina kluba zdravljenih alkoholikov Peko. To pot uporabljamo, da vas seznanimo z našim delom, ker nam osebno to ni uspelo. Vabilom na skupščino se namreč nihče iz delovne organizacije, razen tov. Matjaža Hrgoviča, ni odzval.

Verjamemo, da je čas neugoden, da je veliko različnih sestankov, mnogo pomembnejših od našega, da si marsikdo težko vzame uro in pol popoldanskega časa.

Po drugi strani pa smo prepričani, da smo tudi mi pomembni, ker smo uspešno opravili z boleznijo, ki je razžirala nas in naše družine.

Način dela v našem klubu se bo v naslednjem letu spremenil. Zaradi staranja članov kluba — pri tem mislimo na staranje v zvezi z abstinenco — in ker ni priliva novih članov, smo se odločili, da se bomo sestajali le enkrat mesečno v tovarni, enkrat mesečno pa izven tovarne. Plan dela, ki ga bomo sestavljali za vsako tromesečje, bomo prilagajali interesom članov. Več časa, kot doslej, bomo posvetili rekreaciji in kulturi.

Če pa bo prišlo do priliva novih članov, bomo takoj prešli na star način dela — tedensko sestajanje.

Kako bo s prilivom, ne vemo.

Člani kluba ne smemo in ne nameravamo novačiti novih članov. Prepričani pa smo, da jih vidite, če se ozrete okoli sebe.

Pa nikar ne glejte tistih, ki jih poznamo vsi. Bodite pozorni na tiste, ki so pod vrhom.

Člani in svojeci KZA PEKO

Mag. dr. Mario Kocjančič

## Delavec in razvade

nadaljevanje

Kajenje je posebej riziko (ogljikov monoksid, nikotin) pri poklicnih voznikih motornih vozil (izpušni plini). Ugotovljena je povečana udeležba kadičev predvsem v prometnih nesrečah in poškodbah — so ugotovili raziskovalci iz Niša.

Sarajevski raziskovalci so ugotovili, da je razvada kajenja pri odrasli populaciji razširjena v 45—50 %. Pri zdravstvenih delavcih je ta odstotek znatno manjši, toda še vedno visok (25 %). Tako obnašanje zdravstvenih delavcev je neupravičeno ne le iz zdravstvenega temveč iz etičnega stališča. Zdravstveni delavci morajo biti glavni nosilci in mentorji protikadilskih gibanj!!!

Kolegi iz Niša so spremljali nekatere vrednosti biokemičnih preiskav v krvi pri delavcih kadilcih in nekadilcih: glukoze, uratov, holesterolov in trigliceridov v serumu. Pri delavcih kadilcih (1500 oseb) so bile vse opazovane vrednosti dvakrat bolj pogosto povečane kot pri nekadilcih (tudi 1500 opazovanih oseb). Največja razlika v starostni skupini kadilcev je med 41. in 50. letom, posebej pri evidentnem povečanju količine trigliceridov v krvi pri kadilcih in s tem zvišanim rizikom arteroskleroze, motenj cirkulacije in nevarnosti srčno žilnih bolezni.

Vprašanje kako vplivajo družbene krize nasploh in posebej naša aktualna jugoslovanska kriza na vrste in stopnje razvad in odvisnosti delavcev je bilo prisotno diskretno in skromno le med razpravo (in v odmorih).

Kriza zanesljivo vpliva na razširjenost razvad pri delavcih — upada starostna doba v kateri se alkoholne razvade

pojavljajo in fiksirajo. Raste število rednih konzumentov, raste število registriranih in depriviranih alkoholikov, raste število registriranih delavcev z zdravstvenimi in psihosocialnimi trajnimi posledicami alkoholizma.

Za že daljše obdobje naše družbene ekonomske krize so značilni favorizirajoči dejavniki za večje število in težje oblike razvade in odvisnosti predvsem poplava neugodnih poročil o gospodarskih in družbenih spodrslijah v preteklosti in negativnih trendih v sedanosti. Padeč življenjskega standarda delavcev in nesigurna vrednost denarja je privedla do stalno manjše verjetnosti za doseganje trajnejših in dražjih dobrin kot so stanovanje, družina, avtomobil ter draga letovanja in potovanja. Če upade verjetnost za doseg trajnih življenjskih vrednot je »razumljivo prva lažna kompenzacija« alkohol!

Posebno mediko-socialno vprašanje je odnos med brezposelnostjo in razvadami, predvsem alkoholizmom. Ta v svetu že dobro proučena odvisnost nima v našem okolju boljše prognoze. Posebej ker pri nas vsakdo brez večjega rizika »zaposli brez registracije in zavarovanja« brezposelnega delavca (predvsem mlajšega) in mu pomaga, da pride vsaj do nekaj »sredstev za hrano, pijačo in cigarete«.

Posebej vpliva na zgodnje pivske razvade mladih ljudi neadekvatnost šolanja z neustreznimi programi brez minimalne humanistične izobrazbe, brez prave perspektive za zaposlitev in skoraj nikakršne perspektive za ustrezno zaželeno zaposlitev. Posledica je opuščanje šole v najbolj kritičnih letih telesnega in duševnega razvoja z brezposelnostjo ali možnostjo zaposlitve na delovnih mestih z najnižjim socialnim statusom. Od tod do razvad prezgodnjih redkih konzumacij alkohola in prezgodnjega pričetka rednega kajenja je le kratek in žal zelo pogost korak.

Štrajki — prekinitve dela, tudi če so krajše, le nekaj urni ali nekaj dnevni, poglobijo družbeno in gospodarsko krizo posameznika ter njegovega ožjega in širšega okolja. V ospredje štrajkajočega delavca se vrine depresivni občutek brezperspektivnosti ali neadekvatne perspektivnosti. Štrajk je pogosto povezan z manifestnim ali latentnim agresivnim vedenjem, agresivnost se da hitro doseči in stopnjevati s povečano konzumacijo alkohola. S slabimi zgledi in ob lažnem občutku kolektivne varnosti pijejo, ponavadi ekscenno, v času štrajka in po štrajku, tudi delavci ki sicer ne pijejo ali pijejo alkohol le priložnostno. Slabi zgledi pripeljejo v času štrajka do večjega pitja alkohola mladih delavcev in žensk, torej populacije z nižjo tolerenco in z znanimi logorojičnimi in vedenjskimi motnjami. To po končanem štrajku lahko pripelje do neugodnih posledic za udeleženca, saj pravoverni čuvarji reda zvesto beležijo vse »kikse« štrajkašev.

Njihove »črne pike« so nesentimentalno registrirane in mečejo v isti koš eksistenčno razpoložensko udeležbo, govorjenje in obnašanje ter s tem povzročajo poznejše močne reperkusije in frustracije pri »slabših« udeležencih štrajkov. Od tod do alkoholizma ni več daleč!

Od drugih odvisnosti delavcev (npr. mamilih) ter o duševnem zdravju in motnjah (npr. nerove, depresije) je kongresu bilo povedano malo in le bežno.

## Novi upokojenci

Ivan GOLMAJER iz mizarske delavnice

Anica HRIBAR iz šivalnice 512

Arif HOZDIĆ iz tozd Poliuretan

Gabrijela JELAR iz kontrole kakovosti

Dorđe JOVANIĆ iz garaže

Angela JEKOVEC iz vzorčne delavnice

Rajko KOŠIR iz nabavnega sektorja

Hilda MANDIĆ iz šivalnice 512

Jernej PERKO iz kontrole kakovosti

Francka RAZINGER iz šivalnice 512

Živorad SMILJANIĆ, pomočnik iz poslovalnice Beograd II.

Jakob VALJAVEC in

Jurij ZUPAN iz vzorčne delavnice in

Angela ŽUNKO iz montažnega oddelka

so naši novi upokojenci iz zadnjih mesecev preteklega leta. Kaj naj bi jim rekli ob slovesu. Prisrčna hvala za dolgoletno delo in prispevek Peku, ter srečnih, zadovoljnih in zdravih let.

# LITERARNI POSKUS

## RAZODETJE Toplak Boris

*Tu smo se znašli v tej  
gorati puščobi, žalosti, more, razočaranj,  
bolečine, smrti, nevednosti, hladu,  
OSAMLJENOSTI in NEGOTOVOSTI.*

*Dvigamo in spuščamo se,  
ob potokih k rekam, oceanom spoznanj,  
proti toku in s tokom k izvorom  
morju oceanom pomena znanj.*

*Proti nebu in globinam  
za dnem, nočjo, soncem in luno,  
dežjem, vetrovom v temi in svetlobi  
v vodi, zraku in tu na zemlji.*

*S pogledom neprestano išoč  
s sluhom venomer čujoč  
vonjem na preži z vonji.*

*Z bosimi nogami, v čevljih na zemlji  
roke na uresničitvi nalog dela uma,  
zaznav in spoznanj  
prostora, uresničitev preteklih spoznanj.*

*Za dnem in nočjo  
v vrtincu vrtincev resnic  
laži, zmot, dvomov . . .  
iskanja vezi z vse vesoljnim  
utripom biti resnic živeti.*

*S sluhom vonjem, pogledom  
išoč navdihe življenja, pomena  
vezi, »svetlobe in poti« življenja  
speva melodij, barvne lepote  
vonjav, navdihov, spoznanj, zdravja  
vode, hrane svetlobe, topline sonca  
ljubezni veselja išoč Apokalipso  
pomena resnic vrednot ljubezni.  
Tu vpet v tem skalovju življenja.*

## ZAHVALE

V prejšnji številki nismo objavili zahval, zato se jih je nabralo kar precej.

Sodelavkam in sodelavcem montažnega oddelka 523 se iskreno zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj.

Vsem želim srečno, zdravo in uspešno leto 1989.

Angela Žunko

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem transportnega oddelka ter celotne nabave za tako številno udeležbo in prekrasno darilo ob mojem odhodu v pokoj.

Še enkrat hvala z željo za obilo delovnih uspehov.

Vse bom ohranil v lepem spominu. Lep pozdrav

Jure Jovanić

Iskreno se zahvaljujem poslovodjem prve in druge grupe, sodelavkam v prodajalni, sindikatu Mreža za finančno in moralno pomoč v zelo težkih trenutkih.

Anica Vozelj  
Peko Žalec

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem oddelka 512/6, režije 512 in grupi žigosanja za prelepo darilo in vse dobre želje ob odhodu.

Vsem in vsakemu posebej hvala.

Obenem želim vsem še dosti delovnih uspehov predvsem pa zdravja.

Kati Gašperlin

## Iz šolskih novinarskih krožkov

Prispevki naših znancev, učencev novinarskega krožka iz osnovne šole heroja Bračiča:

### KULTURA

Danes se srečujemo s kulturo vsepovsod. Kulturno se moramo vesti v šoli, na ulici, v trgovini. Kulturno se obnašaj, če brez nestrpnosti čakaš v vrsti v trgovini, če vljudno pozdravljaš znance, če si tiho ogleduješ slike, če spremljaš film brez pripomb . . . Nekulturno pa je, da se vrineš v vrsto v trgovini, da pljuvaš po tleh, da ne daš roke pred usta, ko kašljaš, da daješ pripombe na film, medtem ko ga z drugimi gledaš v kinu . . .

Nekateri ljudje, predvsem mladostniki, sploh ne poznajo kulture. Drugi se obnašajo kulturno le v družbi starejših, nekateri pa so vedno kulturni, vedno resni. Meni so najbolj všeč kulturni ljudje, tudi jaz, se mi zdi, sodim mednje.

Remškar Katarina, 8. a

### ZADREGE PRED ZAKLJUČKOM PRVEGA POLLETJA — POČITNIŠKEGA PRIČAKOVANJA

Pred zaključkom prvega polletja, sem optimist. Najbolj me skrbi, ali bom sprejet na šolo, kjer bi rad nadaljeval šolanje. Tovarišica razredničarka je rekla, da bo to mogoče. Za počitnice ne pričakujem nič zanimivega. Malo bom bral knjige za bralno značko, ker jih med šolskim časom zaradi učenja nisem mogel, gledal pa bom tudi televizijo, saj sem slišal, da bo spored med počitnicami super.

Bida Janez, 8. a

Ob boleči izgubi dragega očeta JAKOBA NEMCA, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za podarjeno cvetje, izrečena sožalja in denarno pomoč.

Vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti še enkrat iskrena hvala.

Vera Božnar

Ob boleči izgubi dragega očeta PETRA LOGARJA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Gumoplast in oddelka kontrole kakovosti za darovano cvetje, izrečena sožalja in denarno pomoč

hčerka Mojca z družino

Ob izgubi moje drage mame RISTIĆ TRIVUNE se iskreno zahvaljujem za izrečena sožalja in denarno pomoč vsem sodelavkam in sodelavcem iz tozda Poliuretan.

Ristić Jovo

Ob smrti dragega očeta JANEZA PIRIHA se vsem sodelavkam iz šivalnice 512/1 iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in izrečena sožalja. Vsem, ki ste mi na kakršenkoli način pomagali v težkih trenutkih, še enkrat iskrena hvala.

Žaluojača hči Ema Pirih

Ob smrti moje mame ANE MEGLIČ se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam tozda Mreža za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in denarno pomoč.

hči Helena Zupan

Ob smrti očeta FRANCA KEPICA se sodelavkam iz oddelka 512/3 iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in izraze sožalja

hčerka Štefka Marčun z družino

## Šport — rekreacija — šport

## Brez konkurence

Kegljačice osnovne organizacije sindikata Obutev so zmagovalke občinskega prvenstva v kegljanju. Najboljša je bila Mojca SEDMINEK, druga Sabina KERŠIČ, tretja Hilda MANDIČ, peta Marjeta ŠPIK.



Najboljša ženska ekipa v kegljanju.

V počastitev Dneva republike je komisija za šport in rekreacijo pri Občinskem sindikalnem svetu Tržič organizirala športna tekmovanja v streljanju, šahu, kegljanju in namiznem tenisu.

Osnovna organizacija Peko Obutev je osvojila prvo in drugo mesto v namiznem tenisu — ženske; prvo, drugo, tretje in četrto mesto kegljanje — ženske; drugo, četrto in peto mesto streljanje — ženske; drugo, tretje in četrto mesto namizni tenis — moški; prvo in tretje mesto kegljanje — moški; drugo mesto streljanje — moški; Franc KOKALJ pa je bil četrti v šahovskem dvoboju.

Osnovna organizacija Orodjarna je osvojila prvo mesto v streljanju za moške, četrto mesto v kegljanju za moške, Peter MALI pa je bil drugi v končni razvrstitvi tekmovanja v šahu.

Tekmovalcem čestitamo k uspehu in jim želimo tudi v bodoče veliko športne sreče.



Prvouvrščena ekipa v kegljanju za moške.

## Čestitke

Ob novem letu so nam poslali čestitke z lepimi željami: vojaki Miran Bodlaj iz Sarajeva, Ignac Smolej iz Beograda in Emil Pavlin iz Umaga, upokojenec Božidar Galoci iz Križevcev, Dragica Bobanović, upokojenka iz Slovenske Bistrice, in naši sodelavci iz Budućnosti. Iskrena hvala vsem.

Urednica



## Dedek Mraz

Kot že nekaj let nazaj, je tudi pred letošnjim novim letom otroke naših delavcev obiskal dedek Mraz in jim prinesel koš daril.

## Naši petdesetletniki

V zadnjih mesecih lanskega leta in januarja letos so se srečali z Abrahamom naši sodelavci:

ANGELA OŽVALD, lepljenje peta v sekalnici 510

SILVA KLOFUTAR, polepljanje podplato v oddelku 510

SREČKO ZUPAN, ročna obdelava orodij v orodjarni

JANEZ ČERNILEC, voznik avtomobila v transportnem oddelku

FRANC ROŽIČ, kosmatenje navlačenih golenic v montažnem oddelku 521

HEDA ŠTRUKELJ, šivanje vzorčnih zgornjih delov

MARIJA VOGELNIK, kuhanje toplih obrokov

JOŽE ŽUGIČ, operativno vodenje modelirnice zgornjih delov

MIRA TEPINA, urejanje pošte

ZDRAVKA URBANC, tanjšanje zgornjega usnja v šivalnici 512/6

MARIJA VODNIK, kuhanje toplih obrokov v obratu družbene prehrane

MAGDALENA ZADRAŽNIK, kontroliranje polizdelkov in sestavnih delov v oddelku 900

VINKO GOLMAJER, izdelovanje vzorcev v vzorčni delavnici pa je dopolnil 60 let.

Vsem želimo krepkega zdravja in veliko vzdržljivosti v drugi polovici stoletja.

## čevljar

— Glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Ivanka Horžen, Lojze Hostnik, Boris Janc, Matevž Jenkole, Edo Košnjek, Brane Plajbes, Marko Ručigaj, Marija Slapar, Tomislav Zupan — Glavna in odgovorna urednica: Marija Slapar — Naslov uredništva: PEKO Tržič, telefon 50-260 int. 230 — Tisk Gorenjski tisk Kranj — Izhaja enkrat mesečno v nakladi 4200 izvodov v slovenskem in 2100 izvodov v srbohrvaškem jeziku — Glasilo dobijo člani delovne organizacije, upokojenci in študenti brezplačno.